

Korte studies in Mattheüs (109)

De Bergrede (14)

Vanaf vers 11 van hoofdstuk 5 richt de Heere Zich rechtstreeks tot Zijn discipelen. Hij spreekt in de tweede persoon meervoud: jullie. Ik herinner je eraan dat deze discipelen niet op dezelfde grondslag stonden als wij nu. Zij hadden nog niet het onderwijs van bijvoorbeeld de apostel Paulus. De Heere was nog niet gekruisigd en we weten ook dat Hij dat in het eerste deel van Zijn bediening nog helemaal niet predikte.

De Heere predikte dat het Koninkrijk der hemelen nabij was gekomen. Vandaar ook dat we in de zaligsprekingen tweemaal ‘van hen is het Koninkrijk der hemelen’ tegenkomen. In diezelfde context, dus in de nabijheid van het Koninkrijk dat aan Israël opgericht zou worden, moeten we ook het vervolg lezen. Dat vervolg is gericht aan de eerste discipelen van de Heere en die kunnen en mogen we niet zomaar klakkeloos voor onszelf uitleggen. We mogen er hooguit een geschikte toepassing voor onszelf van maken, mits dat dan maar in overeenstemming is met onze grondslag die we vinden in Paulus’ brieven.

‘U bent het zout van de aarde; maar als het zout zijn smaak verloren heeft, waarmee zal het gezouten worden? Het deugt nergens meer voor dan om weggeworpen en door de mensen vertrapt te worden.’ (Mat. 5:13).

Deze woorden zijn een scherpe aansporing van de Heere aan Zijn discipelen. Zij hebben dit waarschijnlijk gehoord als ‘het zout van het land’, hetgeen ook een correcte vertaling zou zijn. De discipelen keken nog niet veel verder dan binnen de landsgrenzen van Israël. Zij waren het ‘zout van het land’.

De Heere spreekt hier in een metafoor. Natuurlijk waren zij niet ‘letterlijk’ zout. Zij worden vergeleken met zout. Zout werd en wordt gebruikt om smaak aan voedsel te geven. Als de ‘zaligen’ van het eerste deel van Mattheüs 5 gaven zij ‘smaak’ aan het land in de voorbereiding op de komst van het Koninkrijk.

De Heere zegt overigens niet dat zij ‘een zoutend zout’ moeten zijn, zoals de uitgesleten term die aan dit vers ontleend wordt en nogal eens gebezigd wordt om mensen aan hun christelijke roeping te herinneren. Nee, de Heere zegt dat zij het zout **ZIJN**, niet moeten zijn. Zij zijn zout en als zodanig moeten zij zich volgelingen van de Heere betonen. Als ze smakeloos worden, hebben ze geen enkele waarde meer, zoals ook zout geen enkele waarde meer heeft dan weggeworpen te worden en op de straten vertrapt te worden. Hier voert de Heere Zijn metafoor weer door. Hij zegt niet dat Zijn discipelen dan op de straten vertrapt moeten worden door de mensen, maar hij probeert hen ervan te doordringen dat zij dan geen enkel bestaansrecht meer hebben als Zijn discipelen en dan beter iets anders kunnen gaan doen.

Ik ga proberen dit duidelijk te maken aan de hand van Lukas 14:25-35. De Heere gebruikt daar de metafoor op een ander moment in Zijn prediking, maar wel in dezelfde context, namelijk discipelschap:

‘Het zout is goed, maar als het zout zijn smaak verloren heeft, waarmee zal het smakelijk gemaakt worden? Het is niet geschikt voor het land¹ en ook niet voor de mesthoop; men gooit het weg. Wie oren heeft om te horen, laat die horen.’ (Luk. 14:34, 35).

Deze twee verzen vinden we aan het eind van de rede van de Heere tegen de menigten. Het onderwerp daarvan is het komen tot Hem en het volgen van Hem en het zijn van een discipel. Het

¹ Merk op dat het woordje *gè* hier nu inderdaad vertaald wordt met ‘land’ en niet ‘aarde’. De keuze van de Statenvertalers was niet altijd consequent.

'refrein' in dit gedeelte (Lukas 14:25-33) is 'kan geen discipel van Mij zijn'. Als we dit refrein bestudeerd hebben, begrijpen welke smaak het zout heeft en wat dit voor Zijn volgelingen betekent als zij die smaak niet hebben.

'Als iemand die tot Mij komt en niet haat zijn eigen vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zusters, ja, ook zelfs zijn eigen leven, KAN DIE MIJN DISCIPEL NIET ZIJN.' (Luk. 14:26).

Het komen tot Hem vroeg om een keuze. Of het oude leven met familie, of een leven met Hem, met alle moeilijkheden op de weg.

'En wie zijn kruis niet draagt en achter Mij aan komt, DIE KAN MIJN DISCIPEL NIET ZIJN.' (Luk. 14:27).

Hier is het de positieve keuze. Het vorige vers ging om haten en verlaten. Dit vers om opnemen en dragen. Het kruis van achter Hem aan te gaan moest gedragen worden.

Hierna volgen twee kleine gelijkenissen die aangeven dat het er in het volgen van Jezus geheel anders aan toe gaat. Elk van de gelijkenissen legt uit hoe verstandig het is om eerst de kosten door te rekenen voordat je iets doet.

Iemand die een toren gaat bouwen, rekent eerst tot de laatste cent door of hij de toren wel helemaal af kan bouwen en niet wegens geldgebrek hoeft te stoppen na het fundament. Een koning die ten strijde trekt, berekent eerst of hij wel genoeg mantschappen heeft om de vijand te verslaan. Zo niet, dan zal hij liever zo snel mogelijk om de vredesvoorwaarden vragen.

Zo was het niet in het volgen van de Heere als discipel. Daarbij werden niet eerst de kosten berekend of de gevolgen overdacht. De algemene les van dit hoofdstuk staat in vers 33:

'Zo kan dan ieder van u die niet alles wat hij heeft, achterlaat, GEEN DISCIPEL VAN MIJ ZIJN.' (Luk 14:33).

Hierna dan volgen de woorden van de gelijkenis met het zout. Dus ook in Mattheüs 5 gaat het over discipelschap van de Heere in Zijn prediking van het Koninkrijk der hemelen. Het ging over het letterlijk volgen van Hem, achter Hem aangaan in het land.

Iemand die zich nu in dienst stelt van de prediking van het Evangelie wordt niet een discipel; in elk geval niet een discipel in zin van hoe er in Mattheüs 5 en Lukas 14 over wordt gesproken. Voor zo iemand zou het bijvoorbeeld op geen enkele manier te rechtvaardigen zijn als hij vrouw en kinderen in de steek zou laten om het werk voor de Heer te doen. Daarom begon ik deze studie – weer – met de opmerking dat niet elke uitspraak van de Heer zo maar één op één over te zetten is naar onszelf of de kerk van onze dagen. Het is zelfs fundamenteel fout – in het licht van deze studie – om de gelovigen 'een zoutend zout' of 'het zout van het land' te noemen. Dat is uit de juiste context genomen en sticht verwarring.